

PM 2006 RIII (Dnr 314-4097/2005)

Parkeringstillstånd för rörelsehindrade

Remiss från Näringsdepartementet med uppdrag till Vägverket

Remisstid 25 januari 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen från Näringsdepartementet med uppdrag till Vägverket angående parkeringstillstånd för rörelsehindrade överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Bakgrund

Stockholms stad har på remiss av regeringen fått i uppdrag att svar på utredningen angående systemet med parkeringstillstånd för rörelsehindrad och hur det tillämpas. Regeringen gav i november 2004 Vägverket i uppdrag att utvärdera och utreda lämpligheten att förändra dagens regler, t.ex. gällande avgiftsbefrielse och en utvidgad krets samt om det finns behov av en nationell databas och om det finns andra sätt att förhindra missbruk och stöld av parkeringstillstånden.

Vägverket föreslår i korthet följande:

- Kommunerna skall även fortsättningsvis hantera handläggningen av parkeringstillstånd för rörelsehindrade.
- Undantag från lokala trafikföreskrifter om parkering bör införas för visst ändamål. Detta innebär att t.ex. personer med svåra mag- och tarmsjukdomar samt institutioner i vissa fall ges utvidgade parkeringsmöjligheter.
- Fortsatt utredning om upprättande av en nationell databas.
- Kommunerna ges möjlighet att återkalla ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade om förutsättningarna för tillståndet inte längre föreligger eller om tillståndet inte används på föreskrivet sätt.
- Vägverket bör meddela verkställighetsföreskrifter om en nationell ansökningsblankett och dess utformning samt att ansökan skall åtföljas av ett läkarintyg.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd samt trafiknämnden.

Stadsledningskontoret delar Vägverkets uppfattning att handläggningen av parkeringstillstånd skall ligga kvar på kommunerna och att det är en fördel att Vägverket tar fram en gemensam ansökningsblankett.

Kontoret förordar att Vägverket får i uppdrag att ta fram en nationell databas för gällande tillstånd. Det skapar möjlighet att bättre kunna hantera de problem som finns idag med stulna och förfalskade tillstånd. Stadsledningskontoret anser att om en avgift

skall tas ut för att täcka statens kostnader bör denna avgift få en storlek som även täcker kommunernas handläggning. Kontoret tillstyrker Vägverkets förslag att möjlighet skall ges för kommun att återkalla parkeringstillstånd om förutsättningarna för tillståndet inte längre föreligger eller om tillståndet inte används på föreskrivet sätt.

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade att remissen besvaras utan eget ställningstagande.

Trafiknämnden har inte hunnit behandla remissen i nämnden, och har därför inkommit med trafikkontorets utlåtande som svar på remissen.

Trafikkontoret har deltagit i utredningsarbetet genom att medverka i ett antal möten där frågor kring parkeringstillstånd för rörelsehindrade har diskuterats. Sammanfattningsvis anser trafikkontoret att:

- parkeringstillstånden är en del av kommunernas parkeringsverksamhet och att dessa även fortsättningsvis ska hanteras av kommunerna
- kretsen av möjliga tillståndsinnehavare inte bör utvidgas
- frågan om en nationell databas över alla parkeringstillstånd för rörelsehindrade måste utredas skyndsamt
- kommunerna ges rätt att införa och själva besluta om avgifter för parkeringstillstånden
- det i trafikförordningen införs en möjlighet för kommunerna att återkalla ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade och tillstyrker därför förslaget om ett sådant införande
- polis eller parkeringsvakt måste ges möjlighet att kunna kräva att få se parkeringstillståndet för att kunna konstatera att rätt person använder tillståndet eller om det är stulet.

Mina synpunkter

Det är helt rätt bedömning att kommunerna även fortsättningsvis ska hantera handläggningen av parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Detta underlättar för kommunerna vad gäller övriga frågor och planering inom parkeringspolitiken. Att utöka kretsen för vilka parkeringstillstånd kan utfärdas kan precis som utredningen påpekar bli ett stort problem med tanke på ökningen av antalet tillstånd. Den stora ökning som blir trolig kommer att innebära att tillgängligheten till de reserverade platserna minskas drastiskt. Däremot är Vägverkets lösning om att ett undantag från lokala trafikföreskrifter införs i trafikförordningen bra.

Ett av stadens problem med handikapptillstånden är att det finns ett visst missbruk av tillstånden och att kontrollen av desamma inte har fungerat tillfredsställande. Därför är en nationell databas ett välkommet förslag som skulle öka säkerheten. Frågan om avgifter när det gäller parkeringstillstånd för rörelsehindrade är dock lite komplex. Staden anser inte att avgifter ska tas ut för parkering men frågan är om det ska finnas en avgift för handläggningen. Att staden avsätter resurser för handläggning av parkeringstillstånd är ofrånkomligt och detta är en del av stadens myndighetsutövning. Att det skulle motivera en avgift är tveksamt. Att föreslå att varje kommun för egen del ges möjlighet att införa en avgift för handläggningen är eventuellt en rimlig väg att gå. Förslaget om beslut av återkallelse av tillstånd som utredningen föreslår är klokt. Det stärker kommunernas möjligheter att skapa ett legitimt och rättssäkert system till gagn för brukaren.

Jag anser även likt trafikkontoret att avgiftsbefrielsen inte ska utmärkas med vägmärken. Detta görs inte idag och det har inte funnits skäl att ändra på detta. Det finns en hel del problem med för mycket skyltar vilka snarare förvirrar än tydliggör reglerna för trafikanterna.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen från Näringsdepartementet med uppdrag till Vägverket angående parkeringstillstånd för rörelsehindrade överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 13 januari 2006

LEIF RÖNNGREN

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Regeringen gav i november 2004 Vägverket i uppdrag att utvärdera systemet med parkeringstillstånd för rörelsehindrad och hur det tillämpas. I uppdraget ingick att utreda lämpligheten att förändra dagens regler, t.ex gällande avgiftsbefrielse och en utvidgad krets samt om det finns behov av en nationell databas och om det finns andra sätt att förhindra missbruk och stöld av parkeringstillstånden.

Vägverket föreslår i korthet följande:

- Kommunerna skall även fortsättningsvis hantera handläggningen av parkeringstillstånd för rörelsehindrade.
- Undantag från lokala trafikföreskrifter om parkering bör införas för visst ändamål. Detta innebär att t.ex. personer med svåra mag- och tarmsjukdomar samt institutioner i vissa fall ges utvidgade parkeringsmöjligheter.
- Fortsatt utredning om upprättande av en nationell databas.
- Kommunerna ges möjlighet att återkalla ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade om förutsättningarna för tillståndet inte längre föreligger eller om tillståndet inte används på föreskrivet sätt.
- Vägverket bör meddela verkställighetsföreskrifter om en nationell ansökningsblankett och dess utformning samt att ansökan skall åtföljas av ett läkarintyg.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd och trafiknämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 20 december 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar Vägverkets uppfattning att handläggningen av parkeringstillstånd skall ligga kvar på kommunerna. Det är en fördel att Vägverket tar fram en gemensam ansökningsblankett som skall åtföljas av läkarintyg så att det sker en mera likartad bedömning.

Stadsledningskontoret anser att förslaget att inte utöka gruppen till att även gälla de som har nedsatt rörelseförmåga är att föredra. Det är positivt om man i Trafikförordningen inför att det är endast de som har bristande gångförmåga som är möjliga tillståndshavare.

Vägverkets förslag att ge institutioner samt individer med svåra funktionshinder såsom exempelvis mag- och tarmproblem undantag mot lokala trafikföreskrifter om parkering löser de problem som finns idag. Kontoret tillstyrker därför att möjligheten om undantag från lokal trafikföreskrift om parkering för visst ändamål införes i Trafikförordningen.

I utredningen föreslås att Vägverket får i uppdrag att ta fram en nationell databas för gällande tillstånd. Detta anser kontoret vara mycket prioriterat. Det skapar möjlighet att bättre kunna hantera de problem som finns idag med stulna och förfalskade tillstånd. Det är viktigt att arbetet med att ta fram denna databas får stor prioritet.

Stadsledningskontoret anser att om en avgift skall tas ut för att täcka statens kostnader bör denna avgift få en storlek som även täcker kommunernas handläggning.

Möjlighet för kommun att även fortsättningsvis befria tillståndshavare från parkeringsavgift tillstyrkes, men det är också viktigt att det i föreskrifterna införs undantag från kravet på utmärkning av avgiftsbefrielse.

Kontoret tillstyrker Vägverkets förslag att möjlighet skall ges för kommun att återkalla parkeringstillstånd om förutsättningarna för tillståndet inte längre föreligger eller om tillståndet inte används på föreskrivet sätt. Det bör också skyndsamt utredas om polis och trafikvakter kan ges

rätt att få se på parkeringstillstånd eftersom fotografi, namnuppgift och namnteckning finns på baksidan av tillståndet. Detta ger möjlighet att bedöma om rätt person använder tillståndet.

Kommunstyrelsens handikappråd beslöt 30 november 2005 att man lämnar remissen utan eget ställningstagande.

Trafiknämnden har inte hunnit behandla remissen i nämnden, och skickar därför över kontorets tjänsteutlåtande utan att ha tagit ställning till det.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat 22 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Nivå för ansvar och tillämpning

Idag är det kommunerna som har ansvaret för utfärdande av parkeringstillstånd för rörelsehindrad. I regeringsuppdraget ingick att utreda om ansvaret för utfärdande skall ligga på lokal, regional eller central nivå. Skälen till detta var att tillstånden har både nationell och europeisk giltighet.

Vägverket föreslår att utfärdandet även i fortsättningen ska ligga hos landets kommuner samt att överklagande av sådana beslut ska följa nuvarande rutiner, nämligen Länsstyrelsen respektive Vägverket. Fördelen med att ha kvar kommunerna som utfärdande myndigheter är närheten till handläggaren samt att kommunerna har en koppling mellan denna fråga och andra parkeringsfrågor på hemmaplan. Nackdelen är risken för att kommunerna gör olika bedömningar i likartade ärenden.

Trafikkontoret anser att parkeringstillstånden är en del av kommunernas parkeringsverksamhet och tillstyrker därför förslaget att de även fortsättningsvis ska hanteras av kommunerna. Det är av vikt att risken för att kommunerna gör olika bedömningar minimeras. Vägverkets förslag för att komma till rätta med detta problem genom riktade insatser i form av utbildning och information är bra.

För att underlätta handläggningen för sökandena, läkarna och handläggarna föreslår Vägverket att en för landet gemensam ansökningsblankett tas fram och fastställs som föreskrift. Trafikkontoret tillstyrker förslaget.

Parkeringstillstånd för rörelsehindrade

I utredningen diskuteras möjligheten att utvidga kretsen av möjliga tillståndsinnehavare till att omfatta alla personer med nedsatt rörelseförmåga. Mot bakgrund av Europeiska Rådets rekommendation från 1998 om parkeringstillstånd för rörelsehindrad anser Vägverket inte att en utvidgning från gångförmåga till rörelseförmåga är lämplig. En sådan utvidgning skulle innebära en stor ökning av antalet tillstånd, vilket i sig skulle leda till stora problem med tillgängligheten till reserverade parkeringsplatser i kommunerna. Trafikkontoret instämmer i Vägverkets bedömning att kretsen av möjliga tillståndsinnehavare inte bör utvidgas samt att det krav på bristande gångförmåga som är kriteriet för att erhålla tillstånd, införs i Trafikförordningen.

Alternativa lösningar

I Trafikförordningen finns angivet en undantagsregel som innebär att den som transporterar sjuk eller rörelsehindrad under vissa omständigheter får stanna på annars otillåten plats. Rättsläget är emellertid oklart vad gäller tillämpningen av denna regel och särskilt när det gäller institutioner som regelbundet utför nämnda typ av transporter. I slutet av 1999 togs möjligheten att utfärda parkeringstillstånd för rörelsehindrad för institutioner bort. Eftersom det visat sig svårt för denna grupp och andra att använda sig av undantagsregeln föreslår Vägverket att ett undantag från lokala trafikföreskrifter om parkering för visst ändamål införs i trafikförordningen. Ett sådant undantag innebär att institutioner och personer med exempelvis svåra mag- och tarmproblem kan medges lokala, regionala eller nationella undantag.

Trafikkontoret anser att vissa svåra funktionshinder kan motivera en möjlighet att få parkera även på otillåten plats, men inte av den omfattningen som ett parkeringstillstånd för rörelsehind-

rad ger. Vägverkets lösning om ett undantag från lokala trafikföreskrifter om parkering för ett visst ändamål, kan tillgodose behovet av att kunna ge individer med svåra funktionshinder samt institutioner en möjlighet att stanna där det annars inte är tillåtet varför det tillstyrker förslaget.

Nationell databas

Vägverket föreslår att det upprättas en nationell databas över alla parkeringstillstånd för rörelsehindrade och att Vägverket blir ansvarigt för en sådan databas. Fördelarna med en nationell databas ligger bland annat i att det vid övervakning finns möjlighet att kontrollera om ett tillstånd är giltigt eller anmält stulet/förlost samt att möjligheten att spärra tillståndet underlättas. De instanser som är tänkta att få tillgång till detta register är kommuner, polisen och parkeringsvakter. Eftersom den föreslagna databasen kommer att beröra ett stort antal personer anser Vägverket att den bör vara författningsreglerad och föreslår därför att man får regeringens uppdrag att utreda frågan vidare.

Trafikkontoret anser en nationell databas skulle öka säkerheten kring parkeringstillstånden för rörelsehindrad och minska det nuvarande missbruket varför Trafikkontoret tillstyrker förslaget till fortsatt utredning av frågan. Dock bör utredningen ske skyndsamt så att databasen kan tas i bruk snarast.

Avgifter för handläggning

Vägverket anser att ett parkeringstillstånd för rörelsehindrad är en förmån som med dagens system inte bör avgiftsbeläggas. Även handikapporganisationerna är negativa till ett införande, eftersom detta innebär en kostnad för funktionshindrade personer som övriga samhällsmedborgare inte har.

När det gäller den föreslagna nationella databasen, som Vägverket skulle kunna bli administratör av, anser emellertid Vägverket att det rimligt att införa en avgift, eftersom deras åtgärder är en fördel för tillståndsinnehavarna och ett medel att bekämpa olovlig parkering på reserverade platser.

Trafikkontoret anser att kommunerna bör ges en möjlighet att kunna ta ut en avgift för handläggningen av ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Nivån på en avgift för handläggningen av ett tillstånd kan med fördel beslutas av respektive kommun. En sådan ordning passar väl med kommunernas självbestämmande. Trafikkontoret föreslår därför att "Lag om nämnder för vissa trafikfrågor" ändras så att kommunerna ges möjlighet att ta en avgift av dem som söker parkeringstillstånd.

Avgifter för parkering

Att anordna parkeringsplatser och besluta om parkeringsavgifter är en kommunal angelägenhet. Det innebär att varje kommun idag individuellt kan besluta om befrielse från avgift för innehavare av parkeringstillstånd för rörelsehindrad. Vägverket ser inga skäl att ändra gällande reglering, utan anser att det ligger inom den kommunala självbestämmanderätten att avgöra hur parkeringssituationen i kommunen ska regleras. Trafikkontoret delar Vägverkets bedömning.

Vägverket anser att om kommunerna ger avgiftsbefrielse för parkeringstillstånd för rörelsehindrad ska detta utmärkas med vägmärken på varje plats där avgiftsbefrielse gäller. Denna avgiftsbefrielse har inte i Stockholms stad utmärkts med vägmärke. Inte heller fortsättningsvis bör denna avgiftsbefrielse utmärkas utan Trafikkontoret föreslår att det i föreskrifterna införs ett undantag från kravet på utmärkning av avgiftsbefrielse.

Plats- och tidsbegränsade tillstånd

Trafikkontoret instämmer i Vägverkets bedömning att det inte behövs någon möjlighet för kommunerna att utfärda tillstånd för rörelsehindrade som endast gäller i den egna kommunen samt att dagens regler om giltighetstid inte bör ändras.

Säkerhetsåtgärder

Vissa kommuner använder sig idag av förbehåll vid beviljande av parkeringstillstånd för att kunna återkalla dem vid missbruk. Beslut om parkeringstillstånd är ett gynnande beslut och det krävs

därför stöd i lagstiftningen för ett sådant förbehåll om återkallelse, vilket saknas idag. Ett parkeringstillstånd för rörelsehindrad utfärdas under vissa förutsättningar och ska brukas på föreskrivet sätt. Följs inte detta ska kommunen ha möjlighet att återkalla tillståndet. Vägverket föreslår att det i Trafikförordningen införs ett mandat för kommunerna att återkalla tillstånd. Trafikkontoret tillstyrker Vägverkets förslag.

Kompletterande föreskrifter för hur parkeringstillstånd för rörelsehindrad får användas kommer enligt utredningen att tas fram av Vägverket, så att det blir tydligare hur dessa får användas.

När ett parkeringstillstånd för rörelsehindrad används ska det enligt gällande föreskrifter placeras i fordonets främre del så att tillståndets framsida är klart synlig för kontroll. Eftersom fotografi, namnuppgifter och namnteckning återfinns på tillståndets baksida kan dessa uppgifter ofta inte kontrolleras. Trafikkontoret anser att polis eller parkeringsvakt måste ges möjlighet att kunna kräva att få se hela parkeringstillståndet för att kunna konstatera att rätt person använder tillståndet eller om det är stulet. Vägverket lämnar ingen lösning på problemet utan hänvisar till fortsatt utredning. Trafikkontoret anser att åtgärder för att underlätta denna övervakning måste tas fram.